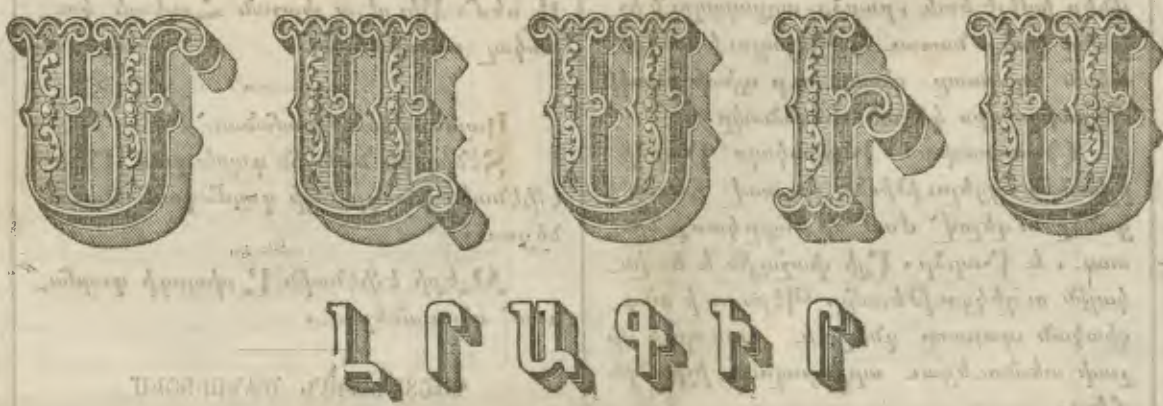

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆՆՈՒԹՅՈՒՆ 12 ՄԱՅԻՍ

ՊՐԻՆՏԵՐԻ ՆՈՒՍԻՐԱԿԱՆ

ԼՈՒՐԵՐԸ

Մարտի 6/18 մայիս

Յորեն, նոյն վիճակին մէջ, կիշնելու երեսունամեծ. — Մետաքս եւ խոզակը կը բռնուին հնձող անյաշնութեան լուրերու եւ մերկիկայէն ուղղուելուն համար. — Սուսամ 62. — Բոսնիական թիւը 23. 40. — Յոնիոս 70. 65. — Բոսնիական 92 3/4.

Լոնտոն 19 մայիս

Օսմանեան փոխառութիւն. — Առաջինը 80 3/4. — Երկրորդը 70 3/4. — Միւրեւ 67 1/2. — Նորը 2 3/4 դրոշմ. — Բոսնիական 95 3/4.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Իւրօրացիներէ եկած վերջին լուրերուն նայելով՝ ժամանակին ամենէն կարեւոր եւ գիշտարկին խորհրդներէն մէկը լուծուելու վրայ է. Պապին աշխարհական իշխանութեան վերջին տարի հնչած է իրեն ամեն նրա ալ, և տարակոյս չկայ որ քիչ ժամանակէն, այսինքն 1862 տարին չվերջացած՝ Հռոմ Իտալիոյ թագաւորութեան մայրաքաղաքը պիտի ըլլայ.

Մարդկային Օրինակ-Բօսթ լրագիրը որ Լորտ Բայմերթի քերական համարուած է. Արմանիք, կրէ, որ Մարթին Ք. Հռոմ նստող դաղդիական զօրաց մէկ մարդ եւս կանչելու վրայ է. Միւրեւ աղագոյց մը կրնայ համարուիլ կայսեր կառավարութեան բարձրագոյն որով կուզէ տակաւ առ տակաւ Պապը և իր խորհրդականները պատրաստել Հռոմի խնդրոյն երկար ժամանակէ ի վեր սպասուած լուծմանը.

«Հռոմի քաղաքական կառավարութիւնը կը բնականաբար ձեռքէն Ալեքսանդր Իմանուէլի ձեռքը փոխադրուելու պայմաններուն վրայ կերպ կերպ լուրեր կը պարտին բայց անոնց ամենէն աւելի Ալեքսանդր Իմանուէլ թաղաւորին ճշնոյթը յիշելով, որ Պիորէնցայի և Մարթինի մէջ ըրած պաշտօնական յայտարարութեանը պէտք է հաւատարմութիւն չկայ. «Մօտ ժամանակէն, և անպատճառ այս տարին չեղած՝ Հռոմ Իտալիոյ թագաւորութեան մայրաքաղաքը պիտի ըլլայ» ըսաւ. »

Մարթին իշխանը մայիս 1/18ին Մարթին հասաւ. Պապի զեպանքը, անդիական նստաւորութիւն հրամանատար ծովապետը և Ալեքսանդր Իմանուէլ թաղաւորին պաշտօնականները շոգնուելու դաշինքը զանի ընդունելու. Յամաքն երկուսն ալ ուղղակի թագաւորին պարտքը դնող ծամբուն վրայ շարուած ազգային պահպան զինուորաց և անթիւ ժողովրդոց մէջէն անցնելով, որոնք «Արցունք արքայ, կեցցէ Մարթին, և Հռոմը կուզենք» կարգադրեցին.

Ալեքսանդր Իմանուէլ պարտին դուռը կ'սպասէ իր փեսան. Մերս մանկներէն ետեւ պարտաւորուեցան երկուքն ալ պա-

տուհանք երկուս և ժողովրդեան փափաքանալը պատասխանելու.

Իտալիոյ քաղաքը ուրախութեան մէջ էր.

Իշխանին այս ճանապարհորդութեան նպատակին վրայ եւրոպական լրագիրները զանազան ենթադրութիւններ կրնէն. Պապի Մարթին Եօս. պաշտօնական լուրերէն անոր Իտալիա երթալը ծանուցանելու ատեն՝ կրնէ թէ իշխանը քաղաքական պաշտօն մը առած չէ կայսրէն, այլ միայն իր աներոյցը (Ալեքսանդր Իմանուէլ թաղաւորին) այցելութիւն ընելու համար կերթայ. Մարթին Եօս. այս յայտարարութիւնը Իտալիոյ թշնամիներուն մեծ ուրախութիւն պատճառեց.

Մարտ ամենայնիւ Պիորէնցայի Իշխանի ամենա լրագիրը կը պնդէ թէ Մարթին իշխանին այս ճանապարհորդութիւնն առանց քաղաքական գաղտնի նշանակաւ չէ.

«Յիշուի, կրնէ յիշեալ լրագիրը, թէ որ Պապի մէջ պողտած լուրերը կառարկեալէս ձիւղ ալ ըլլան, Մարթին Եօս. իրեն պաշտօնական լրագիրը վերջ յիշուածէն զատ ուրիշ բան չկրնար ըսել. փաստ զի Մարթին իշխանը պաշտօնական կերպով իշխանութիւն մը չունի կարգադրութիւն մը ընելու. Ես կը հասկցուի Մարթին Եօս. յայտարարութեանէն. և ասկէ չհեռու թէ Մարթին իշխանը փափուկ բանակցութեան մը միջնորդ չի կրնար ըլլալ, և դորձ մինչև այն կետը հասցունել որ քաղաքականութիւնը կառարկեալ պաշտօնական կերպով զանի ձեռք առնուի և վաւերական ձև մը տալ մը տեղեկական լուրագիրութիւններով որոշուած կարգադրութեան. Սա ստոր է, որ կայսեր հօրեղբորդիին ճանապարհորդութեան պաշտօնական հանդերձանքը (առանց հաշուելու քաղաքական երեւելի ահմարներու մէջ հաւատարմութիւնը և կառավարութեան անձնաւոր լրագիրներուն դեռ քանի մը որ առաջ բանեցուցած բերանք) չեն ներքին հաւատարմութեան այս ճանապարհորդութիւնը պարզ ընտանեկան գործ մը, փեսայի մը առաջ ներքին ըրած պարզ այցելութիւն մ'ըլլայ. »

Մայիս լրագիրը նաեւ Ալեքսանդր Իմանուէլ Եօս. թիւին Լոնտոն երթալուն նպատակին վրայ հետեւեալ կարեւոր տեղեկութիւնները կուտայ.

«Պ. Ես Ալեքսանդր Իմանուէլ Եօս. թիւն որ անչափ մեկնութիւններու առիթ տուած էր, ինչ գործի համար ըլլալը հիմա հասկցուած է. Մարթին պարզապէս Մարթին կառավարութիւնը հաշնեցնել էր որ Պապի զեպանքը հետ միարաւ նստելու միջամտութիւն մը ընել յանձն առնու. Մարթին պատերազմին վերջ մը տարու համար. Միջամտութեան պայմանները որոշուած են. Ես միջնորդութիւն մը առաջարկելու ձեռով պիտի ըսել. թէ որ Մարթին իշխանը չընդունիլն այն ժամանակը զորաց բանակ մը պիտի զբոսնէ ընդունել տալու համար. Ես առաջարկուելու Պապին ըրաւ. Բայց Մարթին մէկ պայմանով մը ընդունեց, այն է նախ Հռոմի խնդրոյ կարգի դնելու առաջ մէջերէն համաձայնել. Պապի զե-

պառավարութիւնը չէր սպասէր այս առաջարկութեան. սակայն չուզեց այս վարպետ դարձուածքէն արդիւնիլ. և ըստ որում ինքն ալ ժամ մը առաջ Մարթին գործը լնցնելու կը փափաքէ, Մարթին առաջարկութիւններուն ունեւորք եղաւ, որոց Մարթին իշխանն ալ ջերմ պաշտպան կամ կողմնակից է. »

Մարթին հասարակաց խորհրդանունին մէջ Մարթին պառավարութեան չափաւորութեան համար դանդաղեցաւ պատճառ բերուելով Մարթին և Մարթինի գործերուն մէջ Պապի և Մարթինի կառավարութեան անհամաձայնութիւնը. Ես դանդաղ կառավարութեան պաշտօնականներուն դեմ ամառաւորութիւն մը ըլլալով Լորտ Բայմերթին ապագայութեան հերքեց զայն, և երկու անգամ թեանց իրարու հետ սերտ բարեկամ ըլլալը հաստատեց. «Իտալիոյ խնդրոյն մէջ Մարթին կրնայ պարտաւորուիլ ըլլալ, ըսաւ, երկրորդական պարտաւորութեան վրայ. բայց հիմա կ'ստեղծուի վրայ երկու կառավարութիւններ համաձայն են. Ես նաեւ պէս Մարթինի խնդրոյն վրայ ալ սկիզբէն ինչ սկիզբէն որ ընդունած են՝ մինչև հիմա երկուքն ալ նոյն սկզբունքներ խտտորած չունին. »

Մարթին կառավարութիւնը վերջապէս ծախուց ինչպէս անհրաժեշտ հարկէն ստիպուեցաւ իւր զօրաց թիւը 70 հազարի չափ պահպանելու. Ես արմատաւորութեան հետ միանգամայն իր քաղաքականութիւնն ալ չափաւորելու կը պարտաւորուի. Ես արմատաւորութեան հետ միանգամայն իր քաղաքականութիւնն ալ չափաւորելու կը պարտաւորուի. Ես արմատաւորութեան հետ միանգամայն իր քաղաքականութիւնն ալ չափաւորելու կը պարտաւորուի. Ես արմատաւորութեան հետ միանգամայն իր քաղաքականութիւնն ալ չափաւորելու կը պարտաւորուի.

«Իտալիոյ նկատմամբ բանեցնելու քաղաքականութեան մասին, ըսաւ, ստոր է որ Մարթին դառն փորձեր ըրաւ իշխան երկրին ներքին գործերը խառնուելով. Ես քաղաքականութիւնը գէշ պատուէնք միայն բերաւ. կառավարութիւնը դիտել և կը ճանաչայ զայն. Աստի 1859էն ի վեր ամեն մարդ կըրտաւ համոզուիլ թէ Մարթին քաղաքականութիւնը պարզապէս պաշտպանութեան է և ոչ յարձակութեան. »

Մարթին զօրաց թիւը չափաւորութեան լուրը Մարթին մէջ ալ բարի ազդեցութիւն մը ըրաւ, կրնէ Պիորէնցայի զրուած նամակ մը, և կաւեցնէ թէ Մարթին կառավարութիւնը յորդորէ և Պապը որ Հռոմէն չմեկնի. Մայիս խորտը տըռուէր է նաեւ Պապի զեպանքի կառավարութիւնն ալ.

Մարթին կը տեսնուի որ Մարթին Իտալիոյ դահաղութի իշխաններուն դատար պաշտպանութիւն հրաժարած է.

Պիորէնցայի մէջ այս օրերս քաղաքական ծանր անցքեր կը պատրաստուին. Հռոմ-Քաթոլիկ մեծ դքսութիւնը երկար ժամանակէ ի վեր յաւանք մէջ էր.

Պառավարութիւնը ժողովրդեան ազատաւորական բաղձանքներուն թշնամի ըլլալով 1831ին սահմանադրութիւնը քանի քանի անգամ չափաւորելէ ետեւ 1860ին զանի բոլորովին վերջուց և տեղը իր ուղղութիւնը պէս չընտանք նոր սահմանադրութիւն մը դրաւ, որուն դեմ բոլոր երկրորդ բողոքեց. Հռոմ մեծ դուքսն ազգին բողոքը մոռնալ չընելով՝ ուղեց անպատճառ քաղաքներ իր նոր սահմանադրութիւնը, և այս նշանակաւ արդէն ըլլալէ ինչ որ կարելի չընէր. Սրբափոխանաց խորհրդարան կողմէն համար երեք անգամ ընտրութիւն եղաւ և ամեն անգամուն ալ կառավարութեան քաղաքականութեանը հակառակ անձինք ընտրուեցան. Պառավարութիւնը այս աղաքարարութեանց ալ անձն չկատարելով, ժողովուրդը ուրիշ հարց մը մտածեց իր ընդգիծութիւնը հասկնալու համար. Տուրք չտուաւ պատճառ բանելով թէ ազգային երեսփոխանական ժողովը քուէով հրամայուած չէր. Մեծ դուքսը զինուորական գործութեանը պատասխանեց այս պատճառ, և տուրք բերան հաւաքուեցաւ. Սրբապետ մեծ դուքսը երեսփոխանական նոր ընտրութիւն մը ընելու հրաւիրեց ժողովուրդը, սա պայմանաւ որ ընտրութիւնը 1860ին սահմանադրութեան յարգանք և հնազանդութիւն երեւուն, և ով որ այս երկուքն չընէ՝ քուէ տալու իրաւունքն զրկուի. Սրբահանուր բողոք մը պատասխանեց այս սպառնական հրաւերին, և ասոր վրայ Պիորէնցայի դաշնակից տեղութիւնները պարտաւորեցան մէջ մանելու.

Մեծ դուքսն իւր գործերը Պիորէնցայի զանապետի զատուեցան. հետեւաբար առաջարկուեցաւ իրեն որ ընտրութեանց վրայ ըրած վերջին տնօրէնութիւնները դադարեցնէ. Մեծ դուքսը մոռնալ չընէր. Պիորէնցայի կառավարութիւնը Մարթին և Մարթինի սիրոյ կառավարութեանց յանձնելով, կը լսէր որ այս երկու մեծ տեղութիւնները զօրաց բանակներ կը պատրաստեն Հռոմ-Քաթոլիկ մեծ դքսութեան դեմ. Միանգամայն Պիորէնցայի թագաւորն իր բանակի օգնական Ալեքսանդր զօրապետը Հռոմ-Քաթոլիկ զինեց վերջին ազգարարութիւն մը մեծ դուքսին բնելու.

Միանգամայն արժանի է որ Հռոմ-Քաթոլիկ ժողովրդոց սահմանադրական իրաւունքը պաշտպանելու առաջարկութիւնը Մարթին և Մարթինի կառավարութիւններէն ելած է, որոնք ինչպէս յայտնի է բուն իրենց ժողովրդոց սահմանադրական իրաւունքը ջերմ պաշտպան համարուելէ շատ հեռու են.

Մարթինի գործերն այս օրերս նոր և կնճաղեց կերպով մը առին. Միացեալ Մարթինաց Լոնտոն նախադաշն Մարթինի Դաւաթի նախադաշն հետ բանակցութեան մտեր է Մարթինի Մարթին դաւաթը ստանալու համար, որ հիւսիսային Մարթինի տահմանակց ընդարձակ երկրի մէջ և հարաւային ու հիւսիսային Պիորէնցայի միջոցաւ համար

գիտանք ունի, որոշումով Լեւոնիայի կառավարութիւնը երկու Ուկրաինականներուն վրայ առաջին կարգի դիմելու կրնայ ունենալ: Եւս շնորհման փոխարէն Լեւոնիայի կառավարութիւնը Լեւոնիայի տէրութեանց Մեքսիկա զինված զօրութիւնը վանելու համար զօրք և ստակ կը խոստանայ Մեքսիկայի կառավարութեան:

Եւս գործը Եւրոպական տէրութեանց խորին ուշադրութիւնը գրաւած է այս օրերս, և տարակոյտ չկայ թէ ծանր հետեւանքներ կրնայ ունենալ:

Հարաւային Լեւոնիայի (Նիւ-Օրլէան քաղաքին հիւսիսարևմտեայ ձեռքն անցնելը ստուգուեցաւ: Հարաւայինց Լօլէլ անուն զօրապետը յիշեալ քաղաքէն քաշուած ատենը՝ մէջը գտնուած բոլոր բանակը այրել և զրահաւոր շահեւաւ մը խորտակել է որպէս զի հիւսիսականաց ձեռքը չանցնին:

Գաղղիական Մոնիթօռ լրագիրը Քոնչինչինի մէջ Գաղղիացեաց ըրած մէկ նոր և մեծ յաղթութիւնը կը ծանուցանէ, որով ստորին Քոնչինչինի բոլոր երկիրները Գաղղիացեաց ձեռքն անցեր են:

Եւս պատերազմներուն մէջ Գաղղիացիք Եննաի տէրութեան հիւսիսային բանակը ջնջել, հարաւային ալ ջիւր ու ջան ըրել են: և երկու ամուր քաղաք, երեսունէն աւելի ամրոց և 120 թնդանօթ առեր են:

Սպանիայի ու Մարոքի տէրութեանց մէջ անցեալ տարի բացուած պատերազմէն ետեւ, վերջինը դրամական միծաղում մար տուգանք մը վճարելու յանձնառու եղեր էր: Սպանիացիք ալ Մարոքի թագաւորն քաղաքը գրաւ բռնել էին այս պարտքին փոխարէն: Ա երկին լուրերը կը ծանուցանեն թէ Մարոքի կառավարութիւնը իր պարտուց վերջին մնացորդն այս օրերս վճարելով, Սպանիացիք մեկնել սկըսեր են թէթուանէն:

Հոլանտայի Լնսդէտ քաղաքն ահա գին հրդեհ մը պատահելով՝ քաղաքին ու թր մասին եօթը մօխիւր դարձուց: եղած փրկման անհաշուելի է: Ար կարծուի թէ այս աղետալի դէպքին պատճառաւ, Հոլանտայի թագաւորն իր ձանադարհորդութիւնը որոշեալ ժամանակէն առաջ դադարեցնելով Հոլանտա կը դառնայ:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երբեքարթի օրը ժամը իննին միջոցները Մեքսիկոյ թագուհւոյն անդրանիկ որդի բարձրադատիւ Սալուսի իշխանը մայրաքաղաքին ներսը մտաւ Օսալլին շահեւաւով, որուն ուղեկից էին կայսերական թաղիքի շոգեշարժ Ֆրաւթոնն ու անդղիական Մաճիսին և Գայրպրանտ շոգեւանները:

Երբայորդին շոգեւաւը Սարայ Պուռնուէն ներս մտած ատենը՝ անդղիական նաւերը Օսմանեան դրօշակ քաշելով թնդանօթի ողջոյններ փոխանակեցին ցամաքի մարտիկներուն և Օսմանեան արտօնքալմական նաւերուն հետ՝ որոնք դրօշակներով զարդարուած էին և նաւատորմէն լըն ալ առաջատարակներուն վրայ բարեկ շարուած:

Իշխանին շոգեւաւը ուղղակի Տորմա Պահաճիսպատին առջև երթալով, բարձրապատիւ ծովակալը իւր մակոյկովը շահեւաւը գնաց Բարձր, արքայորդին ողջունելու և իւր մակոյկին անոր նուիրելու: Գահաժառանգ իշխանը մակոյկը նստաւ Բարձր ծովակալին, Եւրոպի գեսպանին և անդղիայի Պրիւս զօրապետին հետ և կայսերական պալատը գնաց:

Բարձրապատիւ Մեծ եպարքոն և տէրութեան ուրիշ նախարարները գիմաւորեցին արքայորդին և ուղեկից եղան աւոր մինչև օգոստոսիս: Ինքնակալին ըստ պատած ընդունելութեան սենեակը:

Այն ժամու չափ օգոստոսիս Ինքնակալին հետ տեսնու ելէ և զօվարար ընդէ:

Ինքն խմէ ետեւ, բարձր, արքայազուն իշխանը կառք նստաւ և Պէյօղուի անդղիական պալատը գնաց ուր պիտի բնակի մայրաքաղաքս կեցած ժամանակը:

Օգոստոսիս Ինքնակալը Բարձր իշխանին պայքարութիւնը շուտով հատուցանել ուղեղով՝ ժամ մը ետքը կառք նստաւ, և Բարձր Եւրոպի փաշային և ծովակալին ուղեկցութեամբը Պէյօղուի անդղիական պալատը գնաց և քառորդի մը չափ տեսնուեցաւ արքայազուն իշխանին հետ:

Չորեքշաբթի իրիկուն Եւրոպի գեսպանական պալատը կոչուեց մը եղաւ որուն հրաւիրեալ ներկայ էին Բարձր, Մեծ եպարքոսը, Բարձր ծովակալը և Գաղղից ու Եւրոպից գեսպանները:

Հինգշաբթի օրը արքայազուն իշխանը մայրաքաղաքս շուկաներն ու երեւելի շէնքերը պարտեցաւ բանակի օշնական մը միայն ունենալով իր հետ:

Նոյն իրիկունը երկրորդ կոչուեց մը եղաւ Եւրոպի գեսպանատունը, ուր հրաւիրեալ էին Եւրոպի գործոց պաշտօնէպ բարձր: Վարչ փաշան, պատերազմական գործոց պաշտօնէպ բարձր: Մեծ և մեծ Բիւշի փաշան, եւ Ռուսիոյ ու Բելգիոյ գեսպանները:

Արտուի թէ Բարձր արքայազուն իշխանը շաբաթի մը չափ պիտի կենայ Պ. Պոլսի, և ասկէջ Եւրոպի, Մարսիլիս ու Փարիզ հանդիպելով Լոնտոն պիտի երթայ:

Եգիպտոսի փոխարքայ բարձրապատիւ Սայիտ փաշան մայիս շին Կարօլին մեկնելով Չիլիթա Ա եքքիա և անկէ Հոմ գնաց, ուր Պապը պատուաւոր և սիրալիր ընդունելութիւն մը ըրաւ իրեն:

Հոմէն բարձրապատիւ փոխարքան Գաղղիա պիտի երթայ ուր մայիս 19 ին կըսպասուի:

Պէլճիքայի Ինտերանտան լրագիրը կըսէ թէ փոխարքան Լիօնու եղած ժամանակը Կարօլին կայսեր կողմէն հրաւեր գացեր է իրեն, փաշան ալ խօսք տուեր է մայիս 14 ին թուրքն հասնելու: Եւրոպի: Փարիզու նախորդ գեսպան Ս. Սեմ. Ս. Ելի փաշան՝ կայսեր մէկ բանակի օշնականին և մէկ ալ սենեկապանին հետ կայսեր յատուկ եղած շոգեկալքերով թուրքն գացեր են Բարձր փոխարքան գիմաւորելու:

Նոյն լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Բարձր փոխարքան թիւլլիս պալատը պիտի բնակի Փարիզ կեցած ժամանակը:

Հինգշաբթի օրը Գարատտի սահմաններէն հեռադրով ըւր եկաւ Բ. Գուռը թէ կայսերական գործերը Կիւրի ժող երկու պայծառ յաղթութիւն ըրել են Գարատտից գէմ, և շատ գէնք, դրօշակ, պատերազմական մթերք և գերի առեր են անոնցմէ:

Գարատտիցները երեք անգամ յարձակում ըրել են Օ. ուլալի վրայ, բայց երեք անգամուն ալ ետ մղուեր են:

Թիւլլիս գործող բարձման մասին ըլլալը անօրէնութեանց վրայ տէրութեան բարձրատնայնական պաշտօնատարներուն և գլխաւոր սեղանաւորաց մէջ խորհրդակցութիւններն այս շաբթու ալ շարունակեցին, և իմացածնու նայելով՝ այս կարեւոր լնդիլը հասարակաց շահուցը նըպատաւոր կերպով որոշուելու վրայ է:

Թիւլլիս գործող բարձման գործողութիւններուն հսկելու համար հաստատուած խառն յանձնաժողովը չորեքշաբթի օրն իր առաջին նիստը ըրաւ Ս. Սեմ. Ս. Ս. մէտ Ս. Ելիք Ելիսին նախագահութեամբ:

Հալէպի մէջ այս օրերս քանի մը ցաւալի դէպքեր պատահելով, գաւառին կուսակալ Իսմէթ փաշան փոխուեցաւ, և անոր տեղը Արուստիքի կառավարիչ:

Ս. Սեմ. Ս. Ելիք փաշան Հալէպի կուսակալ անուանեցաւ:

Կայսերական հրամանաւ՝ Տէնիլիկի նախկին գայմազամ Բէշիա Ելիսին թաշլըմայի գայմազամ անուանեցաւ:

Օ. Ելիք Ելիսին Եւրոպի գայմազամ անուանեցաւ:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՅՈՒՄ

Անուղղակի արոց ընդհանուր վարչութեան կողմանէ հրատարակուած:

Թէպէտ և ամեն տեսակ սիկանները, ծամելու ծխախոտը, ամեն տեսակ ընչախոտները և թէմպէքին՝ առևտրական նոր գաշնադրութեան համեմատ՝ գուրսէն որ և իցէ կերպ ծխախոտ Օսմանեան հողը մոցընելու արդէքին ներքեւ են, այսու աւանակիւ կայսերական կառավարութիւնը որոշեց որ այս չորս տեսակ ապրանքները թէ՛ օտար երկիրներէ բերուած ըլլան, և թէ՛ Եգիպտոսէն, Մուսո-Ա. ալաբայէն ու Սերիկայէն, ներկայ ծանուցման թրուականէն սկսեալ՝ հետեւեալ կանոնադրութեան պայմաններուն և տրամադրութեանցը համեմատ պիտի ընդունուին: Եւս կանոնադրութիւնը վեհախորհրդէն նախկէն վաւերացած և վարչութեան գործակալներուն հաղորդուած է:

Կայսերական կառավարութիւնը իրաւունք կը պահէ իրեն այս կանոնադրութեան տրամադրութիւնները չափաւորելու և մէջը նշանակուած տուրքերն աւելցնելու կամ պակսեցնելու, եւր և ինչպէս հարկաւոր դատի: միայն թէ երեք ամիս կանխաւ իր ներքեւ չափաւորութիւնը յաւելումը կամ նուազումը հասարակութեան պիտի ծանուցանէ:

ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Օտար երկիրներէ, Եգիպտոսէն, Մուսո-Ալաբայէն ու Սերիկայէն եկած քաշուելու կամ ծամելու ծխախոտին, սիկաններուն և թէմպէքին վրայ:

ՅՕԴ. 1.—Սիկանները և քաշուելու կամ ծամելու ծխախոտը որ օտար երկիրներէ գանձ Օսմանեան տէրութեան մաքսատուներէն պիտի ընդունուին՝ իրենց արժէքին վրայ՝ հարկւրին 75 մաքս տալով՝ այս տուրքը առանց սրծիօթի մաքուր դըրամով այսինքն Մեճիսիէ ոսկին 100 դուլուէն պիտի վճարուի, ինչպէս որ առևտրական ամեն ապրանքաց վրայ վճարուած մաքսի տուրքերուն համար կանոն հաստատուած է:

ՅՕԴ. 2.—Աւանդին արժողութիւնը պիտի որոշուի տիրօք ներկայացուցած Ֆաթուրային համեմատ, որուն մէջ նշանակուած է վաճառքին զինը և մինչև մաքսատունը հասած ատեն եղած ծախք: Ֆաթուրա չգտնուած ատեն՝ վաճառքին արժէքը տիրօք կընդլու կամ ստորադրութեան վաւերացած յայտարարին համեմատ պիտի որոշուի:

ՅՕԴ. 3.—Թէ որ Ֆաթուրային կամ յայտարարին մէջ գրուած զինը ըստ իցէ գինէն պակաս դատուի, մաքսի վարչութիւնը կարողութիւն ունի վաճառքին արժէքը որոշելու: Եւրոպ տէրրայն որոշուած արժէքին՝ համեմատ մաքս վճարելու գէ, վաճառքը տէրութեան հաշուին համար վար պիտի գրուի՝ Ֆաթուրային կամ յայտարարին մէջ գրուած գնոյն վրայ հարկւրին 10 աւելցնելով և գումարը տէրօք պիտի վճարուի:

ՅՕԴ. 4.—Տէրօք կողմանէ ներկայացուած Ֆաթուրան կամ յայտարարը միշտ մաքսատունը պիտի մնայ, թէ՛ տուրքը վճարուելէ և ապրանքը հանուելէ և, և թէ՛ ուղղուած տուրքին վրայ վեճ ծագելով՝ վաճառքը տէրութեան հաշուին համար վար գրուելէ ետեւ:

ՅՕԴ. 5.—Քաշուելու կամ ծամելու ծխախոտ և սիկան վաճառողները՝ մաքսի տուրքը վճարուելէ ետեւ՝ սրտաւ կան են ինչ աղբէ ալ ըլլան՝ հայտատիւ լու այն ամեն տրամադրութեանց և արոց որ պիտի հաստատուին Օսմանեան հողէն:

եղած կամ շինուած ծխախոտին, ընչախոտին և սիկաններուն խանութներու և վաճառատուներու մէջ վաճառմանը համար:

ՅՕԴ. 6.—Պէտք է հաշուելու որ շնորհուած թույլտուութիւնը շինուած սիկաններուն և քաշուելու կամ ծախքելու ծխախոտին համար միայն ըլլալով, օտար երկիրներէ տէրեւ կամ գրան և ուրիշ որ և է ձեռով ծխախոտ՝ սիկան շինելու և ծխելու կամ քաշելու համար մանրերու նպատակաւ Օսմանեան երկիրը մացընելն արգելեալ է, և երբեք չպիտի ընդունուի ինչ պատրուակաւ և ըլլայ:

ՅՕԴ. 7.—Պարսկաստանէն եկած թէմպէքին ալ նոյնպէս պիտի ընդունուի՝ հարկւրին 75 մաքս վճարելով, և նախընթաց յօդուածներուն տրամադրութիւններն անոնց համար ալ ամբողջ ի գործ դրուելով:

ՅՕԴ. 8.—Եգիպտոսէն, Մուսո-Ա. ալաբայէն ու Սերիկայէն եկած թէմպէքին, ընչախոտը, սիկաններն և ծախքելու ծխախոտը նոյնպէս վերջոյնեալ տրամադրութեանց ներքեւ պիտի ըլլան՝ ի բաց առեալ մաքսի տուրքին չափը որ հարկւրին 67 պիտի ըլլայ:

ՅՕԴ. 9.—3 յօդուածին մէջ նշանակուած աւթիւ Տէրութեան հաշուին համար վար գրուած ընչախոտը, սիկանները, ծամելու ծխախոտը և թէմպէքին հրապարական աճուրդով պիտի վաճառուին և անոնց արդիւնքը մաքսի եկամտից մտուելը պիտի գրուի յատուկ արձանագրութեամբ:

Մաքսատանց գործակալները հնար եղածին չափ ուշադրութիւն ու ճշգրտութիւն պիտի բանեցնեն զին արժեքները մասին, որպէս զի իսկական արժէքէն աւելի չարժեքներն, փամ գին այն ժամանակը արժուի դանձու, շահուցը փաստ կըլլայ թէ որ վաճառման արդիւնքը՝ տէրութեան հաշուին համար վար գրուելուն զինը և հարկւրին 75 մաքսի տուրքը չկրնայ գոցել:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. Փրիկի հիւանդանոցին խոճալի պատասպարեալները միթիթարեւու մարդակահան պաշտօնը վրանին առնող աղանաւիրտ խնամակալ տիկնայք՝ այս փերջին ժամանակներս 42000 դուրուշ հաւաքած ըլլալով, որուն 5000ը Մաքսատեան մեծապատիւ Թագուհի տիկինը շնորհած է, հիւանդանոցի խոճալեաց և վարժարանի տղայոց հանդերձ և անկողին շինել տուին հետեւեալ կերպով:

- 1. Վարժարանի տղայոց համար 120 ձեռք (խաթ) հանդերձ:
- 2. Եւրոպ տղայոց անկողիններուն նոսրութիւն:
- 3. Վատարաւեալ արանց համար 150 ձեռք հանդերձ:
- 4. Վատարաւեալ կանանց համար 80 ձեռք հանդերձ:

Խնամակալ տիկնայք այս ընդհանուր շնորհակալութեան արժանի բարկար հողածութիւններն աւելի ընդարձակելու գովելի խորհրդով կը ծանուցանեն ամեն հայազգի բարեւեր տիկնայք որ իրենց պատրաստ են սիրով ընդունելու ով որ կը յօժարի իրենց ընկեր ըլլալ այս մարդասիրական և բրիտանիկական զիջութեան գործին մէջ:

Եւ այժմ ընկերութեան անդամներն են:

- Բնուուհի
- Տիկին Աշալի Եւսուֆեան
- " Եւրոպ Եւսուֆեան
- " Բեմպէ Եւփուզեան
- " Ելիկի Ամանեան
- " Մարիա Եւրուպեան
- " Նեփուհուր Խորասանեան
- " Նեփուր Մանեան
- " Նեփուր Միսրեան
- " Սոփիկ Կորստունեան
- " Տիրուհիա Միսրեան
- " Տիրուհիա Փոփուլեան

Կ . ՊՕԼԻՍ ԶԻՆԻԼԻ ԽԱՆԵ